

УДК 378:373.3:7.01(047.42)

Пилипенко Наталія Володимирівна,
методист Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Автор статті розкриває загальні питання організації та експериментальної перевірки педагогічних умов формування естетичної культури у майбутніх учителів початкових класів, обґрунтовує сутність розробленої системи критеріїв оцінювання рівнів сформованості професійно-педагогічної культури викладача вищої школи.

У статті автор доводить, що реалізація визначених у процесі експериментальної перевірки умов формування естетичної культури майбутніх учителів початкової школи забезпечує підвищення рівня готовності майбутніх фахівців до зазначеної діяльності.

Ключові слова: *експериментальна перевірка, критерії оцінювання, педагогічні умови, естетична культура, рівні творчої самореалізації, рівні сформованості професійно-педагогічної культури, педагогічний експеримент.*

Постановка проблеми. Досліджуване нами явище формування естетичної культури майбутніх учителів початкових класів, як зазначено вище, являє собою складне, інтегральне утворення, яким передбачається розуміння цілісної картини світу, естетичної сутності її об'єктів, наявність педагогічних, психологічних, методичних, загальнокультурних і художньо-професійних знань, умінь і навичок; цільові установки та мотиви формування естетичного світосприймання; наявність потреби в естетичному сприйнятті світу, тобто таких індивідуальних якостей і здібностей майбутнього вчителя, що сприяють успішному формуванню естетичної культури в молодших

школярів, тому його глибоке всебічне дослідження є можливим на підставі ґрунтового аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях дослідників О. Апраксіної, Г. Бурова, Г. Ващенко, М. Верб, Т. Цвєлих, М. Нечепоренка, Г. Пономарьової, Т. Танько та інших висвітлені питання місця та значення естетичної культури в життєдіяльності учня, студента. Значним внеском у розвиток теорії та практики естетичного виховання особистості в Україні є праці В. Бутенко, Л. Коваль, Г. Шевченко та їхніх учнів і послідовників.

Як доведено в працях багатьох учених ХХ століття (Б. Ананьєва, В. Асмуса, Л. Божовича, Л. Виготського, С. Гольдентрихта, М. Гальперіна, І. Джидарьяна, О. Запорожця, І. Зязюна, І. Кона, Л. Левчука, О. Леонтєва, В. Лутаєнко, С. Рубінштейна, П. Якобсона та ін.), мистецтво тісно пов'язане з розвитком інтелектуальної та емоційно – чуттєвої сфер людини й задовольняє одну з її найвищих потреб – художньо-естетичну.

Мета статті – розкрити сутність загальних питань організації та експериментальної перевірки педагогічних умов формування естетичної культури у майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу. Слід зазначити, що донині не розроблена й не затверджена єдина науково обґрунтована система показників формування естетичної культури майбутніх фахівців, так само, як і не існує єдиної загальноприйнятої й затвердженої системи оцінювання проблеми, що вивчається.

Завдяки проведеному експериментальному дослідженню ми дійшли висновку, що досліджуване нами явище формування естетичної культури майбутніх учителів початкових класів, являє собою складне, інтегральне утворення, яким передбачається розуміння цілісної картини світу, естетичної суті її об'єктів, наявність педагогічних, психологічних, методичних, загальнокультурних та художньо-професійних знань, умінь і навичок; цільові установки й мотиви формування естетичного світосприймання; наявність потреби в естетичному сприйнятті світу, тобто таких індивідуальних якостей

і здібностей майбутнього вчителя, що сприяють успішному формуванню естетичної культури в молодших школярів.

Із метою обґрунтування рівнів сформованості естетичної культури студентів й особливостей реалізації педагогічних умов її формування в майбутніх учителів початкової школи особливу значимість має визначення параметрів оцінювання досліджуваного феномена як культурного.

Аналізуючи проблему дослідження, ми виходили із суті змісту й рівнів сформованості феномена естетичної культури, й дотримувалися певних положень, обґрунтованих І. Ісаєвим [2].

Розроблена нами система критеріїв оцінювання рівнів сформованості професійно-педагогічної культури викладача вищої школи структурована за такими параметрами: 1) ціннісне ставлення до педагогічної реальності; 2) технолого-педагогічна готовність; 3) творча активність особистості викладача; 4) інтегративність видів педагогічної культури; 5) рівень розвитку педагогічного мислення; 6) прагнення до професійно-педагогічного вдосконалення.

Вищезазначені критерії покладені в основу розроблених нами таких критеріїв сформованості естетичної культури майбутнього вчителя початкової школи: технологічна готовність майбутнього фахівця до процесу формування естетичної культури особистості; готовність майбутнього вчителя початкової школи до дидактичної культуротворчості; інноваційна спрямованість навчання майбутніх педагогів на культурно-естетичний розвиток особистості; рівень розвитку педагогічного мислення майбутніх фахівців щодо процесу формування естетичної культури; прагнення до професійно-педагогічного вдосконалення та творчості в професійній діяльності, ступінь творчої самореалізації.

На базі визначених критеріїв автор (І. Ісаєв) виокремив 4 рівні сформованості професійно-педагогічної культури особистості: адаптивний, репродуктивний, евристичний, креативний. Із нашого погляду, зазначені рівні можуть бути екстрапольовані й на оцінювання естетичної культури

майбутнього вчителя початкової школи, тому що естетична культура співвідноситься з професійно-педагогічною культурою як особливе й загальне, тому їй властиві ознаки загального, вона може поціновуватися за тими ж критеріями й рівнями. При цьому на кожному з рівнів естетична культура буде виконувати основні функції, властиві й більш загальному явищу – професійно-педагогічній культурі: гносеологічну, гуманістичну, комунікативну, інформаційну, нормативну й освітню.

Отже, критерії й показники завжди в єдності та взаємозв'язку, чим підтверджується системність і цілісність досліджуваного феномена, а також наявність кореляційних зв'язків між ними.

Педагогічний експеримент дослідження проводився впродовж 2012-2015 років. У педагогічному експерименті брали участь 269 студентів та 30 викладачів. Пілотажним дослідженням було охоплено 425 студентів і 87 викладачів.

Аналіз стану сформованості естетичної культури майбутніх учителів початкової школи проводився нами на основі акмеологічного підходу.

Методами дослідження сформованості естетичної культури майбутніх учителів початкової школи нами були вибрані: анонімне анкетне опитування викладачів вищого педагогічного навчального закладу та студентів (майбутніх учителів початкової школи), що дає можливість оцінити її об'єктивний стан й одержати суб'єктивні оцінки її носіїв; аналіз документів і результатів педагогічної діяльності (педагогічної практики); спостереження; бесіда; експертне оцінювання.

Для одержання якісних експертних оцінок до участі в експертизі досліджувальної проблеми залучалися викладачі високого професійного рівня та практичного досвіду.

Методика проведення експериментального дослідження була підпорядкована умові не порушувати чинного педагогічного процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Об'єктивність дослідження забезпечена математичним аналізом ознак, найбільш характерних для естетичної культури. Це дало можливість уявити й математично розрахувати структуру досліджуваного феномена, визначити найбільш міцні й надійні залежності між досліджуваними параметрами.

Для характеристики ступеня зв'язку ознак послуговувалися коефіцієнтами взаємної спряженості, що розраховувалися за формулою К. Пірсона.

Програмою емпіричного дослідження передбачалися такі аспекти:
а) аналіз сформованості компонентів естетичної культури майбутнього вчителя початкової школи завдяки вивченню кількісних результатів виразності її критеріїв і показників; б) дослідження залежності сформованості рівнів естетичної культури майбутнього вчителя початкової школи від повноти складових її елементів; в) визначення суб'єктивних й об'єктивних факторів, якими характеризуються оптимальні умови, що сприяють досягненню відповідних рівнів естетичної культури майбутніх фахівців.

Аналіз зазначених аспектів проводився на основі дібраних нами критеріїв і показників, із посиланням на адаптовані, модифіковані методики, матеріали анкетного опитування.

На проектувальному етапі констатувального експерименту, нами був проведений аналіз досвіду роботи викладачів вищого навчального закладу, ретроспективний аналіз педагогічної діяльності як учителів початкової школи, так і майбутніх фахівців, виявлені в результаті зазначеної діяльності утруднення узагальнювалися запровадженими певними прийомами й технологіями, конструювалися діагностичні матеріали з метою проведення основного етапу констатувального експерименту.

На основі вивчення окремих критеріїв і показників ми здійснили аналіз сформованості естетичної культури майбутніх фахівців. Було створено ЕГ – експериментальну (132 особи) та КГ – контрольну (137 осіб) групи.

На формувальному етапі експерименту здійснювалася реалізація педагогічних умов формування естетичної культури майбутніх учителів початкової школи.

Контрольним етапом експерименту передбачався аналіз й оцінювання отриманих результатів із метою перевірки гіпотези дослідження. На цьому етапі відпрацьовувалися загальні висновки та пропозиції, здійснювалася перевірка й обробка результатів дослідження, проводилось узагальнення, систематизація, опис отриманих результатів. Проводилась робота по упровадженню результатів дослідження в практику вищих педагогічних навчальних закладів, оформлювалась дисертація.

На підставі проведеного анкетування щодо обізнаності студентів із проблемою формування естетичної культури особистості засвідчуємо, що 52,44% студентів не мали чіткого уявлення про процес формування естетичної культури, 37,15% – мали фрагментарні уявлення щодо проблеми дослідження і тільки 10,41% опитаних зазначили, що процес формування естетичної культури залежить від низки факторів та умов, чітко зазначеними ними в анкетах. Однак майже всі студенти були зацікавлені в подальшому ознайомленні з процесом формування естетичної культури особистості.

Висновки й судження респондентів (викладачів вищого навчального закладу) ґрунтуються на їхньому досвіді практичної діяльності: 7% із них мають стаж роботи більше 25 років, 19% – від 21 до 25 років, 21% – від 16 до 20 років, 6% – від 10 до 15 років, 23% – від 5 до 10 років, 24% – до 5 років.

Ми виокремили три рівні творчої самореалізації педагога: високий, середній і низький.

На основі вивчення окремих критеріїв і показників ми здійснили аналіз сформованості естетичної культури майбутніх фахівців. Було створено ЕГ – експериментальну (132 особи) та КГ – контрольну (137 осіб) групи.

У процесі дослідження структури компонентів естетичної культури майбутнього вчителя початкової школи з'ясовано, що базовими показниками за даними констатувального експерименту є дидактичні цінності: якості, готовність до інноваційної культурно-естетичної діяльності, готовність до організації дидактичного процесу, ступінь творчої активності

й самореалізації. Ці показники у структурі розроблених нами критеріїв можуть бути основою створених нами педагогічних умов.

Отже, критерії й показники єдині й взаємопов'язані, завдяки чому забезпечуються системність і цілісність досліджуваного феномена, а також наявність кореляційних зв'язків між ними.

Аналіз даних констатувального експерименту, став підставою для твердження про необхідність обґрунтування шляхів реалізації педагогічних умов формування естетичної культури майбутніх учителів початкової школи.

Отже, вирішення завдань згідно з педагогічною умовою особистісно-орієнтованої спрямованості освітнього процесу (забезпечення діалогічності спілкування; створення середовища, у якому формується власна думка й особистість студента загалом; зміна взаємин «викладач – студент, студент – студент, майбутній учитель – учень» на рівні партнерства, співпраці, співдружності) на підставі ґрунтовного аналізу вищезазначених фактів здійснювалося нами в процесі залучення студентів до світу творів живопису. На лекційних і семінарських заняттях студенти досліджували, наприклад, особливості художніх стилів бароко, класицизму, романтизму; ознайомлювання з творчістю, живописною спадщиною видатних художників цих напрямів – співставляючи особливості різних стилів і напрямів у мистецтві зі світоглядною позицією й поглядами людини на світ тієї чи іншої історичної епохи.

Реалізацією умови створення високого професійно-мотиваційного середовища передбачається свідоме оволодіння майбутніми вчителями початкової школи системою знань про факти, явища, категорії, закономірності, принципи й методи педагогічної науки, знання методики проведення уроків у початковій школі, способів вирішення нестандартних ситуацій відповідно до змінних умов, у яких стимулюється й мотивуються до пошуково-дослідницької діяльності; збагачення змісту освіти навчальною інформацією, орієнтованою на формування конкурентоспроможності фахівця.

У процесі реалізації другої визначеної нами умови значне місце відводилося спецкурсу «Формування естетичної культури у майбутніх фахівців

початкової школи». Спецкурс складався з двох частин. Перша частина – лекційна, була спрямована на оволодіння студентами системою знань щодо теоретичних засад естетичної культури майбутнього вчителя початкової школи та шляхів її формування. Друга частина – практична, була спрямована як на закріплення й поглиблення теоретичних знань, так і на безпосереднє формування у студентів практичних умінь і навичок щодо процесу формування естетичної культури особистості; значна кількість годин відводилася на самостійну роботу студентів. Для систематизації й поглиблення здобутих майбутніми фахівцями теоретичних знань нами були розроблені й упроваджені в освітній процес творчі завдання, виконання яких і впливає на посилення рівня мотивації студентів.

Із-поміж дидактичних засобів було виокремлено такі: постійне залучення студентів до самостійної дослідницької, індивідуальної, групової й колективної пізнавальної діяльності, створення в освітньому процесі проблемних ситуацій, виконання самостійних творчих робіт, запровадження інтерактивних і кооперативних форм роботи. На практичних заняттях упроваджували передові освітні технології, рольові й ділові ігри, пропонували розв'язання проблемних професійних завдань, організовували психолого-педагогічні тренінги.

Реалізація третьої умови, а саме опанування майбутніми вчителями початкових класів специфіки формування естетичної культури молодших школярів можлива лише за умови глибокого вивчення студентами навчальних дисциплін, у яких обґрунтовано проблеми формування естетичної культури дитини, саме молодшого шкільного віку. Студенти повинні опрацювати навчальні дисципліни «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Педагогіка», «Основи педагогічної майстерності», усі їх розділи, вивчити їх у взаємозв'язку з іншими дисциплінами психолого-педагогічного циклу й із загальними науками тощо. Здобуті студентами знання мають важливе значення для ознайомлення студентів з принципами, формами, методами, які запроваджують учителі початкової школи в процесі формування естетичної культури дітей молодшого шкільного віку.

Із метою реалізації визначених нами показників і четвертої педагогічної умови формування естетичної культури в майбутніх учителів початкової школи, а саме: забезпечення самореалізації у професійній діяльності на основі сформованого високого рівня мотивації та пізнавальної активності – ми створювали використано різні типи комунікативних ситуацій.

Отже, реалізація визначених нами умов формування естетичної культури майбутніх учителів початкової школи забезпечила підвищення рівня готовності майбутніх фахівців до зазначеної діяльності.

На контрольному етапі експерименту передбачались аналіз й оцінювання отриманих результатів із метою перевірки гіпотези дослідження. На цьому етапі відпрацьовувалися загальні висновки та пропозиції, здійснювалася перевірка й обробка результатів дослідження, проводилось узагальнення, систематизація, опис отриманих результатів. Проводилась робота по впровадженню результатів дослідження в практику вищих педагогічних навчальних закладів, оформлювалась дисертація.

Формування естетичної культури майбутнього вчителя початкової школи та вплив на нього чітко визначених у процесі експериментального дослідження умов ми розглядаємо в динаміці.

Ураховуючи вищезазначений факт, під час експериментального дослідження ми спільно з запрошеними експертами (із метою уникнення суб'єктивізму) провели виміри на початку експерименту (констатувальний експеримент), після формувального етапу експерименту (контрольний етап), проводили також здійснювалися проміжні зрізи.

В експериментальній групі (ЕГ) простежується значний позитивний приріст показників високого (+10,5%), достатнього (+16,1%) та середнього рівнів (+22,7%) при очевидному зниженні відсотка респондентів із низьким рівнем технологічної готовності (-49,3%). У контрольній групі (КГ) приріст також помітний, але рівень його змін незначний: високий рівень (+1,4%), достатній рівень (+4,5%), середній рівень (+12,1%). Зменшення відсотка

студентів у контрольній групі з низьким рівнем технологічної готовності відбулося лише на 18%.

Отже, отримані результати є показником надзвичайної важливості сформованих у майбутніх учителів умінь вирішувати дидактичні завдання щодо формування естетичної культури особистості в межах традиційної освіти, що сприяє стійкій сформованості естетичних цінностей та ідеалів особистості, ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності.

На підставі аналізу динаміки рівнів готовності студентів ЕГ той факт, що по закінченню формувального експерименту визначаються закономірні зміни щодо підвищення відсотка майбутніх фахівців із високим і достатнім рівнями (+22,2%), а також спостерігається значне зниження відсотка з низькою готовністю майбутніх фахівців (-40,2%). Більше 18% студентів експериментальної групи (ЕГ) підвищили рівень готовності до дидактичної культуротворчості з низького до середнього. При цьому у студентів контрольної групи (КГ) розподіл рівнів суттєво не змінився (високий рівень збільшився на 1,8%, достатній – на 3,1%, показник середнього рівня не змінився, низький – зменшився на 5,8%).

Представлені результати обумовлені спроможністю студентів до вирішення завдань щодо проблеми дослідження (формування естетичної культури) в інноваційно-дидактичному середовищі. Майбутні фахівці після формувального етапу експерименту показали високий ступінь теоретичної й методологічної готовності до здійснення інноваційно-дидактичного процесу в початковій школі.

Спостерігаючи за динамікою рівнів інноваційної спрямованості навчання студентів ЕГ на культурно-естетичний розвиток особистості можна зазначити, що найбільші зміни (+17,4%) відбулись у респондентів із достатнім рівнем. Підвищення ми спостерігаємо й на високому рівні, що досяг після формувального етапу експериментального дослідження 15,6% (+14,4%), при цьому значно зменшилася кількість студентів із низьким (-16,1%) та середнім (-15,7%) рівнями. У контрольній групі відслідковується низька

динаміка змін високого (+2,3%), достатнього (+3,9%) та середнього (+4,3%) рівнів.

Якісні зміни критеріїв інноваційної спрямованості навчання майбутніх педагогів на культурно-естетичний розвиток особистості в експериментальній групі досягнуті завдяки впровадженню в освітній процес сучасних інновацій, широкого посилення на практичний досвід колег. Студенти стали спроможними до формування інноваційних елементів процесу формування естетичної культури дітей.

На етапі констатувального експерименту розподіл рівнів за даним критерієм між студентами експериментальної та контрольної груп практично не відрізнявся: високий і середній рівні різнилися в 0,1%, достатній – 0,2%, низький 0,4%.

Здійснивши аналіз отриманих даних на етапі контрольного експерименту ми відзначаємо, що значно збільшилася доля респондентів, які досягли ступеня розвитку педагогічного мислення щодо процесу формування естетичної культури на високому (+6,4%), достатньому (12,2%) та середньому (+16,8%) рівнях. У студентів ЕГ завдяки поетапній реалізації педагогічних умов формування естетичної культури майбутніх фахівців підвищився рівень теоретичного та практичного усвідомлення власної педагогічної діяльності, подальшого розвитку набув рівень рефлексивної культури, чого не можна спостерігати у студентів, які працювали за стандартними методиками.

Проаналізувавши отримані дані зміни рівнів прагнення студентів до професійно-педагогічного вдосконалення та творчості в професійній діяльності можна констатувати, що в експериментальній групі спостерігаються значні кількісні зміни на достатньому (+15,9%) і високому (+10,1%) рівнях, при одночасному зниженні частини студентів із середнім (зменшення на 7,3%) та низький (-18,7%) рівнями розвитку визначеного критерію. Розподіл рівнів в контрольній групі також зазнав змін: високий рівень підвищився на 4,4%, достатній – на 5,3%, середній – практично залишився на вихідному рівні (+1,2%).

Отже, сформованим результатом діяльності студентів ЕГ після проведення формувального етапу експерименту є наявність власної дидактичної системи щодо формування естетичної культури, готовність до взаємодії зі студентами в процесі освітньої діяльності й учнями під час практики щодо творчості, продуктивність діяльності щодо формування естетичної культури особистості.

На підставі аналізу узагальнених результатів експериментальної роботи ми дійшли висновку про підтвердження висунутої в дослідженні гіпотези, оскільки спостерігаються позитивні зміни в експериментальній групі як за окремими критеріями з проблеми дослідження, так і в цілому за рівнями сформованості естетичної культури в майбутніх учителів початкових класів.

Експериментально доведено позитивний вплив визначених нами педагогічних умов формування естетичної культури в майбутніх учителів початкової школи. Так, у середньому на 9,7% збільшилась кількість студентів експериментальної групи з високим і на 15,34% – достатнім рівнями сформованості естетичної культури майбутніх фахівців проти 2,36% та 4,04% контрольної групи. Водночас кількість майбутніх учителів початкової школи ЕГ із низьким рівнем зменшилась на 31,94%, тоді як у контрольній групі зменшення відбулось на 10,3%.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Ефективність проведеної експериментальної роботи щодо педагогічних умов формування естетичної культури майбутніх учителів початкової школи підтверджена методами математичної статистики (критерій К.Пірсона - χ^2).

Отже, на підставі результатів експериментальної роботи доведено, що високий рівень сформованості естетичної культури в майбутніх учителів початкової школи забезпечується реалізацією сукупності педагогічних умов із проблеми дослідження.

Список використаної літератури:

1. Демиденко В. К. Самореалізація: сутність, становлення, розвиток // Педагогіка і психологія: Науковотеоретичний та інформаційний журнал Академії педагогічних наук / В. К. Демиденко. – 2004. – № 2. – С. 32-37.
2. Ісаєв І. Ф. Теорія й практика формування професійно-педагогічної культури викладача вищої школи / І. Ф. Ісаєв. – М. – Белгород, 1993.– 219 с.
3. Ковальчук Г. О. Активізація навчання в економічній освіті : навч. посіб. / Г. О. Ковальчук. – [2-ге вид., доп.]. – К. : КНЕУ, 2003. – 298 с.
4. Мельничук С.Г. Теорія і практика формування естетичної культури майбутніх учителів (історико-педагогічний аспект 1860-1990 рр.): Монографія. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2006. –248 с.
5. Прокопенко І.Ф. Педагогічні технології : Навч. посібник / І.Ф. Прокопенко, В.І. Євдокимов. – Х. : Колегіум, 2005. – 224 с.
6. Словник іншомовних слів / [за ред. О. С. Мельничука]. – К. : Гол. редакція УРЕ, 1974. – 776 с.
7. Тихомирова Ф.А. Системная методология исследования механизмов интеграции и дифференциации научного знания / Ф.А. Тихомирова // Зб.наук.праць «Сучасна картина світу: інтеграція наукового та позанаукового знання», вип. 3, – Суми : ВВП «Мрія – 1» ЛТД УАБС, 2004. – С. 29-34.
8. Ушева Т.Ф. Формирование и мониторинг рефлексивных умений учащихся: Методическое пособие / Т.Ф. Ушева. – Красноярск, 2007. – 88 с.
9. Юдин В. В. Технологическое проектирование педагогического процесса : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / В. В. Юдин. – М., 2009. – 45 с.
10. Якушева С.Д. Формирование эстетической культуры студентов колледжа : Монография / С.Д. Якушева. – Оренбург: РИК ГОУ ОГУ, 2004. – 170 с.
11. Ярошенко В.С. Теоретическая деятельность в изучении художественной выразительности / В.С. Ярошенко // Психолого-педагогические основы общей профессиональной и художественно-эстетической культуры: [межрегион. сб. науч. тр.]. – Липецк, 2007.

References

1. Demidenko, V. K. (2004). *Self: nature, formation, development // Pedagogy and Psychology: Science and theoretical and information magazine of the Academy of Pedagogical Sciences* (in Ukr.)
2. Isaev, J. F. (1993). *Theory and practice of formation of professional pedagogical culture of teacher of high school*. Moscow – Belgorod (in Ukr.)
3. Kovalchuk, G. O. (2003). *Enhancing education in economic education: teach. guidances*. Kyiv (in Ukr.)
4. Melnychuk, S. G. (2006). *Theory and practice of formation of aesthetic culture of the future teachers (historical and pedagogical aspect 1860-1990 gg.): Monograph*. Kirovograd: RIO KSPU them. Vynnychenko (in Ukr.)
5. Prokopenko, I. F. (2005). *Teaching technology: Teach. Manual*. Kharkiv.: College. (in Ukr.)
6. *The dictionary of foreign words (1974)*. [ed. O. Melnychuk]. Kyiv: Chief. ur edition (in Ukr.)
7. Tikhomirov, F. A. (2004). *System methodology of studies of the mechanisms of integration and differentiation of scientific knowledge // Collected Works «Modern world view: the integration of scientific and non-scientific knowledge»,. Symu: GDP «Dream – 1» LTD UAB* (in Ukr.)
8. Usheva T. F. (2007). *Formation and monitoring of reflective abilities of pupils: Toolkit*. Krasnoyarsk (in Ukr.)
9. Judah, V. V. (2009). *Technological Designing pedagogical process: Author. Thesis. ... Dr. ped. Sciences: 13.00.01*. Moscow (in Ukr.)
10. Yakushev, S. D. (2004). *Formation of aesthetic culture College students: Monohrafyy*. Orenburg: RIK SEI OSU (in Ukr.)
11. Yaroshenko, V. S *Theoretical work in the study of artistic expression // Psycho-pedagogical foundations of the general vocational, artistic and aesthetic culture: [Mezhregion. Sat. scientific. tr.]*. Lipetsk 2007 (in Ukr.)

Pylypenko Nataliia Volodymyrivna.

Common questions of organization and experimental verification pedagogical conditions of formation of aesthetic culture of primary school teachers.

Загальні питання організації та експериментальної перевірки педагогічних умов формування естетичної культури у майбутніх учителів початкових класів

Abstract

Introduction

Педагогічні умови формування естетичної культури у майбутніх учителів початкових класів

Pedagogical conditions of formation of aesthetic culture of primary school teachers.

Purpose

The purpose of the study is defined and verifiable scientific-pedagogical conditions of formation of aesthetic culture of primary school teachers.

Мета дослідження полягає в перевірці визначених і науково-обґрунтованих педагогічних умов формування естетичної культури в майбутніх учителів початкової школи.

Methods.

To perform the tasks and hypothesis testing study introduced a range of methods:

- theoretical: analysis of psychological and educational, artistic, scientific, aesthetic and technical literature on the researched topic; practical and theoretical generalization of data comparison, systematization, classification, comparison;

- empirical: diagnostic (teacher observation, questioning, testing, research and summarize the experience of teachers); predictive (independent generalization characteristics) to determine the level of future primary school teachers in the formation of aesthetic culture); konstatuvalnyy and forming stages of the experiment to determine the justification and pedagogical conditions of formation of aesthetic culture of primary school teachers;

- statistics: interpretation and processing of the survey results, charting, shkaluvannya, ranking.

Для виконання поставлених завдань і перевірки гіпотези дослідження запроваджено **комплекс методів:**

- *теоретичні:* аналіз психолого-педагогічної, художньо-наукової, естетичної й методичної літератури з досліджуваної проблеми; узагальнення практичних і теоретичних даних, зіставлення, систематизація, класифікація, порівняння;

- *емпіричні:* діагностичні (педагогічне спостереження, анкетування, тестування, вивчення й узагальнення досвіду викладачів); прогностичні (узагальнення незалежних характеристик) для визначення рівня готовності майбутніх учителів початкових класів до формування естетичної культури); констатувальний і формувальний етапи експерименту з метою визначення та обґрунтування педагогічних умов формування естетичної культури в майбутніх учителів початкової школи;

- *статистичні:* інтерпретація й обробка результатів дослідження, складання діаграм, шкалування, ранжування.

Results

Experimentally proved the positive influence you define pedagogical conditions of formation of aesthetic culture of primary school teachers. Thus, on average 9.7% increase in the number of students with high experimental group and 15.34% - sufficient levels of formation of aesthetic culture of the future experts against 2.36% and 4.04% of the control group. However, the number of primary school teachers with low EG decreased by 31.94%, while in the control group there was a decrease by 10.3%.

Експериментально доведено позитивний вплив визначених нами педагогічних умов формування естетичної культури в майбутніх учителів початкової школи. Так, у середньому на 9,7% збільшилась кількість студентів експериментальної групи з високим і на 15,34% – достатнім рівнями сформованості естетичної культури майбутніх фахівців проти 2,36% та 4,04% контрольної групи. Водночас кількість майбутніх учителів початкової школи EG із

низьким рівнем зменшилась на 31,94%, тоді як у контрольній групі зменшення відбулось на 10,3%.

Originality

Scientific novelty and theoretical significance of the study is that:

- the essence of the concept of "aesthetic culture";
- reasonably peculiarities of future teacher for formation of aesthetic culture of the child and pedagogical conditions of formation of aesthetic culture of primary school teachers;
- experimentally readiness formation of future professionals to aesthetic culture in the implementation of theoretically grounded pedagogical conditions;
- pedagogical conditions of formation of aesthetic culture of primary school teachers;
- further development of acquired forms and methods of formation of aesthetic culture of primary school teachers.

Наукова новизна й теоретична значущість дослідження полягає в тому, що:

- *уточнено* суть поняття «естетична культура»;
- *обґрунтовано* особливості підготовки майбутнього вчителя до формування естетичної культури дитини та педагогічні умови формування естетичної культури у майбутніх учителів початкових класів;
- *експериментально перевірено* рівні готовності майбутніх фахівців до формування естетичної культури в процесі реалізації теоретично обґрунтованих педагогічних умов;
- педагогічні умови формування естетичної культури у майбутніх учителів початкових класів;
- *подальшого розвитку* набули форми й методи формування естетичної культури майбутніх учителів початкової школи.

Conclusion

The effectiveness of the experimental work on pedagogical conditions of formation of aesthetic culture of primary school teachers confirmed methods of mathematical statistics (criterion K.Pirsona - χ^2).

Thus, based on the results of experimental work demonstrated that a high level of formation of aesthetic culture of primary school teachers is ensured by the implementation of pedagogical conditions of research problems.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Ефективність проведеної експериментальної роботи щодо педагогічних умов формування естетичної культури майбутніх учителів початкової школи підтверджена методами математичної статистики (критерій К.Пірсона - χ^2).

Отже, на підставі результатів експериментальної роботи доведено, що високий рівень сформованості естетичної культури в майбутніх учителів початкової школи забезпечується реалізацією сукупності педагогічних умов із проблеми дослідження.

Key words: *experimental verification, evaluation criteria, pedagogical conditions, aesthetic culture, level of self-actualization, levels of professional and pedagogical culture, pedagogical experiment.*

Ключові слова: *експериментальна перевірка, критерії оцінювання, педагогічні умови, естетична культура, рівні творчої самореалізації, рівні сформованості професійно-педагогічної культури, педагогічний експеримент.*